

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 14.12.2021

§ 145

Lapsiystävällinen Lahti 1.1.2022 alkaen

8169/00.01.02.05/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Palvelujohtaja Jaana Suvisilta, p. 040 540 8287

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Lahti jatkaa lapsiystävällisen kaupungin monipuolista kehittämistä, mutta ei hae jatkokautta Suomen Unicefin lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen. Lahdessa toteutetaan opittuja lapsiystävällisen kunnan toimintaperiaatteita osana strategiaa ja kehitetään niitä edelleen. Tavoitteellisen toiminnan jatkumisesta tehdään toimintasuunnitelma, jossa osoitetaan toimintaan tarvittavat resurssit.

Perusteluosa

Sivistyslautakunta haki mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin (LYK) kehittämistyöhön kokouksessaan 23.10.2013 §193 (D/2998/2013).

Lahti sai Suomen Unicef ry:n ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen vuonna 2014. Tunnustusta haettiin uudelleen kaksi kertaa. Nykyinen nelivuotiskausi on hyväksytty vuosille 2018 - 2021.

Unicefin lapsiystävällisen kunnan tunnustuksen edellyttämää toimintamallia on Lahdessa yhteistoiminnallisesti kehitetty ja toteutettu nyt kahdeksan vuotta. Lahdessa mallia on kehitetty yhdistelmäksi lapsen ja nuoren arkeen liittyviä konkreettisia toimenpiteitä sekä hallinnon ja päätöksenteon lapsilähtöisyyttä.

Suomen Unicef on tunnustuksen toteutuksessa edellyttänyt kaupungilta:

- Sitoutumista lapsen oikeuksien edistämiseen kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluiden suunnittelussa. Tämä on tarkoittanut kehittämistyötä, jossa lapset ja nuoret sekä kansalaisyhteiskunnan toimijat on otettu mukaan lapsia koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.
- Vastuun ottamista kehittämisprosessin kokonaiskoordinaatiosta. Kuntaan tuli nimetä koordinaattori sekä koordinaatioryhmä, joka on vastannut prosessin etenemisestä.
- Sitoutumista tiedottamaan prosessin tavoitteista ja tuloksista

Lahdessa on ollut tämän myötä lapsiystävällisyys kirjattuna kaupungin strategiaan, vuosittaisiin kärkitoimenpiteisiin sekä palvelualueiden kehittämistavoitteisiin ja talousarvioon liitettyyn käyttösuunnitelman toimenpiteisiin.

Lapsiystävällisen kunnan on tullut edistää lapsen oikeuksia, lasten ja nuorten yhdenvertaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Lisäksi lapsilla on ollut mahdollisuus kertoa, millaisessa kunnassa he tahtovat arkeansa elää.

Lapsiystävällistä Lahtea edistäviä toimenpiteitä lasten ja nuorten arjessa on toteutettu muun muassa tekemällä perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, toteuttamalla koulujen oppilaskuntatoimintaa, kehittämällä kulttuuriohjelma sekä peruskoulujen vuosittainen yhteinen monialainen oppimiskokonaisuus. Lisäksi Lahden kaupunkistrategian kärkihankkeet ovat olleet osa lapsiystävällinen kunta - mallia (yrittäjyyskasvatussuunnitelman toteuttaminen ja osallistuminen yrityskylätoimintaan, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä Junnu-yliopisto ja Lahti opiskelukaupunki).

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lakisääteinen asiakirja (lastensuojelulaki 417/2007, 12§), joka Päijät-Hämeessä ja Lahdessa perustuu lapsen oikeuksiin, turvallisuuteen, yhdenvertaisuuteen sekä yhdessä tekemiseen. Hyvinvointisuunnitelma on ollut lähtökohtana LYK (lapsiystävällinen kunta) -toimintasuunnitelman tavoitteiden kokoamisessa.

Lahdessa on tehty Unicefin tunnustuksen edellyttämä LYK-toimintasuunnitelma, jossa on todettu konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet sekä vastuuhenkilöt. Suunnitelmaa ovat olleet tekemässä lasten ja nuorten palveluiden toimijat sekä eri alojen asiantuntijoita muilta palvelualueilta, muun muassa kaavoituksesta sekä rakennusvalvonnasta. Mukana ovat olleet myös edustajat nuorisovaltuustosta sekä seurakuntayhtymästä. Toimintaa on koordinoanut LYK-koordinaattori. Toiminnan ohjauksesta on vastannut monialainen LYK-koordinaatioryhmä.

Toimintasuunnitelman toimenpiteiden edistymistä on seurattu vuoden mittaan koordinaattorin ja nimettyjen vastuuhenkilöiden välisin keskusteluin. Raportti toimenpiteiden toteutumisesta käydään läpi Unicefin edustajien ja koordinaatioryhmän kesken vuoden lopulla.

Lapsiystävällisen Lahden toimintasuunnitelman mukaisesti toteutetaan harrastustakuu, osallisuuden mahdollisuuksien lisääminen (mm. osallistuva budjetointi), liikkuvaa sekä digitaalista nuorisotyötä, lisätään lapsille ja nuorille suunnattua turvataitokoulutusta ja tiivistetään alueellista hyvinvointityötä. Skidialogi on kehitetty myös yhteisenä työnä osana lapsiystävällistä Lahtea ja osallisuuden lisäämistä.

Palveluiden suunnittelussa on edelleen enemmän korostettu lapsivaikutusten arviointia osana vaikutusten ennakoarvioinnin kuntalaisvaikutuksia esimerkiksi palveluverkkotyötä tehtäessä.

Meneillään oleva Unicefin lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen määräaika päättyy 31.12.2021. LYK-koordinaatioryhmä käsitteli kokouksessaan 29.9.2021 Unicefin määrittämä lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen hakemista edelleen. Koordinaatioryhmä päätyi esittämään, että Unicefin määrittämää lapsiystävällinen kunta -tunnustusta ei enää haettaisi. Koordinaatioryhmän arvio Unicefin tunnustuksesta ja sen edellyttämän LYK-mallin toteutuksesta Lahdessa perustuu ryhmän laajaan ja pitkään kokemukseen konkreettisista toimista, joita on toteutettu, kehitetty ja joita on opittu viemään lasten ja nuorten arjessa eteenpäin.

Kahdeksan vuoden jakso on tuonut uusia ideoita palveluiden järjestämiseen. Käytetty resurssi on ollut kohtalaisen runsas (koordinaattorin työaika 20-40% työajasta) sekä koordinaatioryhmän rooli ohjauksessa. Hallinnollinen työ Unicefin kanssa vie melko merkittävän ajan koordinaatioon liittyvästä työaikaresurssista. Unicef on viimeisen vuoden aikana uudistanut lapsiystävällinen kunta hallinnoimisen kriteereitä ja tavoitteiden toteutumisen mittaamista varten on tehty uusi seurantajärjestelmä. Hallinnoinnista on tullut jossain määrin työläämpää ja osin päällekkäistä kaupungin oman hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden seurannan kanssa. Hallinnollinen työ tulisi jatkossa vaatimaan enemmän koordinaattorin työpanosta kuin tähän asti.

LYK-koordinaatioryhmässä sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmissä on tunnistettu, että palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa tehdään osin päällekkäistä kehittämistyötä. Näin ollen on myös todettu, että tarkoituksenmukaisuuden vuoksi voitaisiin lasten ja nuorten hyvinvointityön rakenne ja tavoitteet kuvata yhteen toimintasuunnitelmaan, joka sidotaan osaksi kaupunkistrategiaa. Toimintasuunnitelman tavoitteet sisältäisivät myös kansallisen lapsistrategian näkökulmat toteutettaessa lasten ja nuorten parissa tehtävää hyvinvointityötä. Jatkossa hyödynnetään Unicefin mallissa opitut ja kehitetyt toimet sekä järjestetään resurssit uudelleen selvittämällä hyvinvointityön kokonaisuus. Lapsiystävällinen Lahti toteutetaan kuntastrategian ja hyvinvointisuunnitelman mukaan. Hyvinvointityön keskeisenä resurssina ovat kolme aluekoordinaattoria, joiden työtehtäviin kuuluu mm. koordinoita alueellista lasten ja nuorten hyvinvointia edistävää yhteistyötä ja kehittämistä. Aluekoordinaattorit edistävät Päijät-Soten ja

kolmannen sektorin yhdyspintatyötä sekä osallistuvat kaupunkitasoiseen hyvinvointityöhön.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Sivistyksen palvelualue